

Επιτροπή Πρωτοβουλίας για τα Υδατικά Θεσσαλίας και τα έργα Άνω Αχελώου
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ε.ΘΕ.Μ)

ΠΛΑΙΣΙΟ ΘΕΣΕΩΝ – ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

1. Τα νερά για την Θεσσαλία αποτελούσαν ανέκαθεν το καθοριστικό στοιχείο αφενός για τους δύο βασικούς πυλώνες των αναπτυξιακών της προοπτικών, δηλαδή την ΕΝΕΡΓΕΙΑ και την ΓΕΩΡΓΙΑ, αφετέρου για την ασφάλεια και την ισορροπία των οικοσυστημάτων της. Δυστυχώς όμως, παρόλες τις μεγάλες οικονομικές, τεχνολογικές αλλά και κοινωνικές αλλαγές που υπήρξαν στην χώρα μας, **το πρόβλημα των ΥΔΑΤΩΝ στη Θεσσαλία** όχι μόνο έχει παραμείνει άλυτο αλλά διαρκώς επιδεινώνεται.

Θεωρείτε ιδιαίτερα σημαντικό οι φορείς της Αυτοδιοίκησης και οι πολίτες της Θεσσαλίας να ενεργοποιηθούν για την ανάδειξη, και την επίλυση των προβλημάτων αυτών ;

Συμφωνείτε (προαιρετική απάντηση) :

ΝΑΙ	ΟΧΙ

Σχόλιο – Τοποθέτηση :

.....

2. Η δυνατότητα συνεισφοράς της Θεσσαλίας στον ενεργειακό τομέα (λόγω και της γεωμορφολογίας της) που συνδυάζεται με τη διαχείριση των υδάτων συνίσταται κυρίως στην **παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας**. Όμως τα δύο βασικά έργα που έχουν δρομολογηθεί από την δεκαετία του 1980, τα φράγματα Μεσοχώρας και Συκιάς, δυστυχώς καρκινοβατούν, παρότι αποτελούν την μεγαλύτερη εν εξελίξει επένδυση στην Κεντρική Ελλάδα. Η ένταξη των δύο αυτών Υ/Η συγκροτημάτων στο εθνικό ενεργειακό σύστημα, αναμένεται να αυξήσει κατά 11% την συνολική ισχύ των Υ/Η μονάδων παραγωγής ενέργειας στη χώρα μας, ενώ εάν λειτουργήσει ο σταθμός αντλησιοταμίευσης στο άκρο της σήραγγας Πευκοφύτου το ποσοστό θα αυξηθεί στο 17%. Το στοιχείο αυτό αποδεικνύει την μεγάλη εθνική σημασία των έργων αυτών.

Τα οφέλη από την παραγωγή ενέργειας από το νερό είναι ιδιαίτερα σημαντικά :

- Πρόκειται για ανανεώσιμο φυσικό πόρο (νερό) που οδηγεί στον περιορισμό χρήσης ορυκτών καυσίμων. Επιπλέον είναι εγχώριος πόρος που συνάδει με τον στόχο της απεξάρτησης από εισαγόμενες πηγές.

- Παραγωγή ενέργειας αιχμής (υψηλής αξίας) με θετικό αντίστοιχο αποτέλεσμα στον περιορισμό ή/και εξάλειψη των πανάκριβων εισαγωγών ηλεκτρικού ρεύματος, καθώς και το αντίστροφο, δηλαδή δυνατότητα εξαγωγών.
- Δυνατότητα αποθήκευσης ενέργειας (μοναδικός τρόπος η αντλησιοταμίευση) των άλλων Α.Π.Ε (άνεμος, ηλιοφάνεια) που διασυνδέονται βέλτιστα στις κλιματικές συνθήκες της χώρας μας, βελτιώνοντας την λειτουργία του διασυνδεδεμένου δικτύου και αυξάνοντας την απόδοση του.
- Η ταμίευση του νερού προσφέρει δυνατότητα ανταπόκρισης σε πολλαπλούς σκοπούς (ύδρευση, άρδευση, βιομηχανία, τουρισμό κλπ). Τυπικό μοντέλο εφαρμογής (και μικρής εκτροπής του Αχελώου) ένα από τα πρώτα για τη χώρα μεγάλα υδροηλεκτρικά έργα μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, το φράγμα Ν. Πλαστήρα. Επιπλέον η ταμίευση νερού επιτρέπει την αντιμετώπιση προβλημάτων ξηρασίας, λειψυδρίας αλλά και μείωσης του πλημμυρικού κινδύνου.
- Τέλος σημαντική είναι η τεχνογνωσία και εμπειρία που διατίθεται από Έλληνες επιστήμονες – τεχνικούς, η χρήση κυρίως εγχώριων υλικών και φυσικά η δυνατότητα κατασκευής των έργων από ελληνικές εταιρίες.

Παρόλα αυτά, η στάση της σημερινής κυβέρνησης καταδεικνύει σαφή υποτίμηση της αξίας της ΥΗ ενέργειας. Στον πρόσφατα ανακοινωθέντα ενεργειακό σχεδιασμό -2018- για την χρονική περίοδο έως το 2030, δεν εντάσσει κανένα νέο ΥΗΕ, αγνοεί εκτός των άλλων τα περιβαλλοντικά οφέλη (εκπομπές ρύπων κ.λ.π.) αλλά και την μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της χώρας, η οποία σήμερα έχει εκτιναχθεί κατά περίπου 20 μονάδες πάνω από τον μέσο όρο των άλλων ευρωπαϊκών χωρών και τη συμβολή στο περιορισμό του φαινομένου του θερμοκηπίου και της κλιματικής αλλαγής.

Συμφωνείτε (προαιρετική απάντηση) :

ΝΑΙ	ΟΧΙ

Σχόλιο – Τοποθέτηση :

.....

3. **Το ΥΗΕ Μεσοχώρας-Γλύστρας** βρίσκεται στο ΒΔ άκρο της Θεσσαλίας, είναι ΥΗΕ πλήρως κατασκευασμένο {**φράγμα** στη θέση Μεσοχώρα, **σήραγγα** προσαγωγής 8 km (για την μεταφορά νερού) και **ΥΗΣ** στο άκρο της σήραγγας, στη θέση Γλύστρα}.
- Για το έργο αυτό έχουν δαπανηθεί έως σήμερα από την ΔΕΗ πάνω από 500 εκατομμύρια ευρώ (τρέχουσες τιμές).

Μετά από πολλές πιέσεις και παρά τον πόλεμο που δέχθηκε το έργο (σημείωση : εκκρεμεί ακόμη και σήμερα εκδίκαση προσφυγής στο ΣΤΕ), το 2017 με Υπουργική απόφαση η Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ αδειοδότησε εκ νέου το ΥΗΕ Μεσοχώρας.

Όμως η χαλαρή πολιτική βούληση και η έλλειψη πρωτοβουλιών για την επίλυση ποικίλων προβλημάτων που υπάρχουν (το πιο βασικό είναι ο προσδιορισμός των τιμών αποζημίωσης των θιγομένων κατοίκων ώστε να ολοκληρωθεί η αναγκαία απαλλοτρίωση), δεν επέτρεψαν να σημειωθεί ουσιαστική πρόοδος στην υπόθεση αυτή, προκαλώντας σημαντικές οικονομικές απώλειες στην ΔΕΗ και στερώνοντας από την Θεσσαλία τα πολλαπλά οφέλη που αναμένονται από την λειτουργία του (ενέργεια, απασχόληση, κ.λ.π.).

Συμφωνείτε (προαιρετική απάντηση) :

ΝΑΙ	ΟΧΙ

Σχόλιο – Τοποθέτηση :

.....

4. Η οικονομία και κυρίως **η αγροτική οικονομία** που παραμένει η βάση της οικονομικής ζωής της Θεσσαλίας δεν μπορεί να σταθεί χωρίς αρδευτικό νερό. Οι ξηρικές καλλιέργειες έχουν μικρό κύκλο εργασιών (60-100 €/στρ) όταν οι αρδευόμενες εκστατικές φτάνουν στα 200-300€/στρ και φυσικά το όνειρο να φτάσουμε το Ισραήλ ή την Ολλανδία (1200-1800 €/στρ) είναι αδύνατο χωρίς αρδευτικό νερό. Καλλιέργειες υψηλής αξίας (οπωροκηπευτικά) και ζωοτροφές για τη κτηνοτροφία δεν παράγονται χωρίς νερό. Πολλοί αγρότες ήδη εγκαταλείπουν ποτιστικές καλλιέργειες λόγω υψηλού κόστους άρδευσης ενώ γεωτρήσεις συνεχώς εκβαθύνονται για να βρουν αποθέματα νερού. Έχει δημιουργηθεί μια ανισορροπία κόστους άρδευσης μεταξύ περιοχών της Θεσσαλίας και της χώρας. Ο τομέας της Γεωργίας απορροφά πάνω από το 92% της συνολικής κατανάλωσης (για όλες τις χρήσεις) νερού στην περιοχή της Θεσσαλίας. Ταυτόχρονα με την πάροδο δεκαετιών στασιμότητας και πολιτικής ατολμίας όσον αφορά στην βιώσιμη κάλυψη των αναγκών άρδευσης, οι καλλιεργητές οδηγήθηκαν στην άναρχη και καταστροφική υπερεκμετάλλευση των επιφανειακών και (κυρίως) των μόνιμων υπόγειων αποθεμάτων νερού, με ανυπολόγιστες καταστροφές, υποθηκεύοντας κυριολεκτικά το μέλλον της περιοχής.

Το θέμα αυτό αποτελεί αναμφίβολα το ΜΕΓΙΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ της Θεσσαλίας, ενώ ταυτόχρονα οδηγεί σε δραματική εκτίναξη του κόστους παραγωγής, εξαντλώντας τους (μικρομεσαίους κυρίως) αγρότες και περιορίζοντας όλο και περισσότερο την ανταγωνιστικότητα των αγροτικών προϊόντων της Θεσσαλίας, εντός και εκτός της χώρας.

Απαιτείται συνεπώς ΑΜΕΣΑ η ανατροπή της σημερινής απαράδεκτης κατάστασης με νέες πολιτικές και ανάλογες δράσεις προς τις ακόλουθες κατευθύνσεις :

α. Μείωση της κατανάλωσης νερού στις αρδεύσεις με κατάλληλες πολιτικές, αξιοποιώντας τις τεχνολογικές εξελίξεις και προσφέροντας σχετικά κίνητρα στους παραγωγούς για εγκατάσταση συστημάτων εξοικονόμησης νερού κ.ο.κ.

β. Άμεση εκπόνηση ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών (μετά την εξασφάλιση νερού σε αποδεκτό κόστος) για αύξηση του κύκλου εργασιών στη γεωργία και καθοδήγηση των αγροτών στην υιοθέτησή καλλιεργειών και πρακτικών που θα κάνουν ανταγωνιστικά τα προϊόντα τους στις Εθνικές και Διεθνείς αγορές.

γ. Παράλληλα με την μείωση της ζήτησης νερού η Πολιτεία οφείλει να εξασφαλίσει, με την κατασκευή έργων ταμίευσης νερού (π.χ. Φράγματα – ταμιευτήρες στο Μουζάκι, Πύλη, Νεοχωρίτης, Ενιπέας, Ελασσόνα, Πήλιο και άλλα μικρότερα έργα) την μέγιστη δυνατή συγκέντρωση υδάτων για όλες τις χρήσεις (άρδευση, ύδρευση κ.λ.π.), οδηγώντας το ταχύτερο δυνατόν στην εξισορρόπηση του υδατικού ισοζυγίου και την σταδιακή εξάλειψη των καταστροφικών ελλειμάτων νερού. Επί του θέματος αυτού, υπενθυμίζουμε ότι το 2017 σε επίσκεψη του αρμόδιου υπουργού κ. Φάμελλου στη Θεσσαλία δόθηκαν θεαματικές υποσχέσεις σε τοπικούς παράγοντες και Δημάρχους για τα έργα αυτά, χωρίς όμως να καταγραφεί οποιαδήποτε πρόοδος μέχρι σήμερα για το θέμα αυτό.

δ. Ολοκλήρωση των ημιτελών εγκαταλειμμένων έργων στον Άνω Αχελώο, δηλαδή το φράγμα Συκιάς και την συνδετήρια με αυτό σήραγγα μεταφοράς νερού προς την Θεσσαλία (Δρακότρυπα Μουζακίου), δύο έργα στα οποία επενδύθηκαν 500 εκατομμύρια € και ήδη εγκαταλειμμένα βρίσκονται σε σοβαρό κίνδυνο κατάρρευσης. Δυστυχώς η δήλωση του Πρωθυπουργού κ. Τσίπρα στη Λάρισα (2017) ότι θα εξετασθεί η υδροηλεκτρική αξιοποίηση της Συκιάς, δεν έδωσε την ανάλογη ώθηση στο θέμα αυτών των έργων.

Τα νερά που θα συγκεντρωθούν στη Συκιά, εκτός της πολύτιμης υδροηλεκτρικής ενέργειας που θα παράγουν, θα αποτελούν αφενός ένα υδατικό απόθεμα ασφαλείας για αντιμετώπιση ακραίων καταστάσεων (λειψυδρία, ξηρασία που είναι πιθανά με τη κλιματική αλλαγή), αφετέρου θα μπορούν μέσω της σήραγγας να μεταφέρονται σε διάφορες περιοχές με προβληματικούς – εξαντλημένους υπόγειους

υδροφορείς, όπου σταδιακά θα επιτύχουν να καλύψουν ένα μέρος από το τεράστιο έλλειμμα (υπολογίζεται σε 3 δισεκατομμύρια κ.μ. νερού !!) που δημιουργήθηκε τις τελευταίες δεκαετίες από τις «ληστρικές» υπεραντλήσεις.

Για να γίνει το έργο Συκιάς απαιτείται η άμεση ολοκλήρωση των αναγκαίων μελετών του ως ΥΗΕ και η δρομολόγηση της εκ νέου αδειοδότησης του έργου, όπως ακριβώς έγινε από την ΔΕΗ και με το αντίστοιχο έργο της Μεσοχώρας. Η λειτουργία του ΥΗΕ Συκιάς, με την «διπλή» παραγωγή ενέργειας προς τον ρου του Αχελώου αλλά και προς την λεκάνη Πηνειού (περιοχή Μουζακίου, σύστημα άντλησης – ταμίευσης) θα πετύχει σε σύντομο χρονικό διάστημα την απόσβεση των δαπανών του έργου αυτού.

Σε ότι αφορά την αξιοποίηση των υδάτων της Συκιάς για τις αρδεύσεις στον θεσσαλικό κάμπο, αυτό θα αποτελέσει αντικείμενο πολιτικών αποφάσεων για το μέλλον, δεδομένου ότι προς το παρόν δεν υπάρχει ένας ολοκληρωμένος μακρόπνοος σχεδιασμός για τον τομέα των τροφίμων και για την Γεωργία στη Θεσσαλία και κατ' επέκταση δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστούν οι ποσότητες νερού που θα απαιτηθούν στο μέλλον. Σε κάθε περίπτωση η μεταφορά για τους σκοπούς της ασφάλειας από ακραία φαινόμενα, την σταδιακή κάλυψη των ελλειμμάτων και την παραγωγή ενέργειας κρίνεται ως επείγουσα και απολύτως επιβεβλημένη.

Συμφωνείτε (προαιρετική απάντηση) :

ΝΑΙ	ΟΧΙ

Σχόλιο – Τοποθέτηση :

.....

5. Μετά από αρκετά χρόνια καθυστερήσεων (με αντίστοιχες ποινές και πιέσεις από την ΕΕ) εφαρμόζεται πλέον η **Οδηγία 60/2000 της ΕΕ** και η χώρα απέκτησε για πρώτη φορά **Σχέδια Διαχείρισης Υδάτων** (2014, αναθεώρηση 2017).

Για την Θεσσαλία όμως, παρά τον αρχικό ενθουσιασμό και τις αποφάσεις για «μέτρα» και «έργα», στην πραγματικότητα τα πράγματα επί της ουσίας δεν έχουν αλλάξει. Η ανορθολογική και καταστροφική για το περιβάλλον διαχείριση των υδάτινων πόρων συνεχίζεται και τα υδατικά ελλείματα συνεχώς διευρύνονται, ενώ το Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων Θεσσαλίας αποτελεί πρακτικά ένα κείμενο ιδεών και στόχων.

Θεωρούνται αναγκαία :

α. Εκπόνηση ολοκληρωμένου εφαρμοστικού σχεδίου για όλα τα προβλεπόμενα έργα (ταμίευσης, μεταφοράς, αρδευτικά δίκτυα κ.λ.π.), τις αναγκαίες δράσεις και μέτρα (πολιτικές μείωσης της ζήτησης, εξοικονόμησης νερού, κ.ο.κ.), καθορισμός προτεραιοτήτων, προγραμματισμός πηγών χρηματοδότησης, χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κ.λ.π. Πρέπει να μπει ένα τέλος στις αυθαίρετες (συχνά πελατειακές) επιλογές υλοποίησης υδατικών έργων και να δοθεί στον τομέα αυτό η σημασία που του αρμόζει.

β. Βελτίωση και εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου διαχείρισης υδάτων με την **δημιουργία ενιαίου φορέα υδάτων** με την συμμετοχή των χρηστών, που θα αντιμετωπίζει σφαιρικά τα προβλήματα, θα δράσει συντονιστικά και θα αναβαθμίσει τις χαμηλές αποδόσεις υφισταμένων διοικητικών οργάνων (Δ/νσεις Υδάτων, ΤΟΕΒ, κ.α) κατά υδατικό διαμέρισμα, υπερβαίνοντας την διοικητική πολυδιάσπαση.

Συμφωνείτε (προαιρετική απάντηση) :

ΝΑΙ	ΟΧΙ

Σχόλιο – Τοποθέτηση :

.....